

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Шифр та назва спеціальності

281 – Публічне управління та адміністрування

Інститут

ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма

Адміністративний менеджмент

Кафедра

Українознавства, культурології та історії науки)

Рівень освіти

Магістр

Тип дисципліни

Загальна підготовка, Вибіркова

Семестр

3

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Савченко Леонід Петрович

Leonid.Savchenko@khp.edu.ua

заступник директора ННІ Соціально-гуманітарних технологій з навчальної роботи, кандидат історичних наук, професор кафедри українознавства, культурології та історії науки

Наукові інтереси: історія вітчизняної суспільно-політичної думки; теорія краєзнавства; історія вищих навчальних закладів; методика викладання гуманітарних дисциплін, історія української державності.

Детальніше про викладача на сайті кафедри

<https://web.kpi.kharkov.ua/ukin/vikladachi>

Дворкін Ігор Володимирович

igor.dvorkin@khp.edu.ua

Кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри українознавства, культурології та історії науки

Наукові інтереси: історія музейної справи, пам'ять про Другу світову війну в Україні, сучасна українська історіографія, міжетнічні відносини
Дисципліни що викладаються:

Історія та культура України, Сучасні напрями історичних досліджень.
Кількість публікацій: понад 90 наукових та методичних публікацій

Детальніше про викладача на сайті кафедри

<https://web.kpi.kharkov.ua/ukin/vikladachi>

Загальна інформація

Анотація

В межах курсу слухачу пропонується знайомство, вивчення і практичне застосування новітніх знань з історії українського державотворення. Курс подано у вигляді низки блоків, пов'язаних з основними етапами національно-політичного розвитку українських земель

Мета та цілі дисципліни

Курс покликаний сформувати уявлення про розвиток української державності з давнини до сьогодення. Ціллю курсу є отримання студентами фундаментальних знань з історії української державності, як основи формування світогляду відповідального громадянина, носія інтелектуальних, моральних і естетичних якостей, гідних високоосвіченого фахівця.

Формат занять

Лекції, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

СК06. Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.

Результати навчання

РН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.

РН03. Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.

РН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредити ECTS): денна форма: лекції – 32 год., семінарські заняття – 16 год., самостійна робота – 72 год.; заочна форма: лекції – 16 год., семінарські заняття – 8 год., самостійна робота – 96 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного опанування навчальної дисципліни необхідно мати знання та практичні навички із дисципліни "Історія та культура України"

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Курс передбачає лекційні заняття, що відбуваються в інтерактивній формі із обговоренням матеріалу, презентації та дискусії на семінарських заняттях

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1-2. Загальне поняття про державу, її сутнісні характеристики та роль у житті суспільства. Концепції держави.

Базові терміни і поняття історії української державності. Основні концепції і трактування поняття держави у науковій літературі. Місце проблематики української державності у дослідницькому полі різних наукових шкіл.

Тема 3-4. Історіографія і корпус джерел з історії української державності. Зародження перших державних утворень. Державність на землях України у докиївські часи.

Основні етапи розвитку історіографії української державності. Місце проблематики української державності у дослідницькому полі різних наукових шкіл. Перші форми державності на землях України у дослов'янські часи. Античні держави Північного Причорномор'я. Норманська дискусія: трактування і аргументи сторін.

Тема 5-6. Давньоруська державність княжої доби.

Еволюція політичного устрою Русі періоду становлення, розквіту та політичної роздробленості. Державні інституції Київської та Галицько-Волинської держав.

Тема 7-8. Українська козацька державність та самоврядування.

Устрій Запорізької Січі, територіальний поділ Вольностей Запорозьких. Формування української козацької держави за правління Богдана Хмельницького. Гетьманська держава останньої чверті XVII – XVIII століть: форма правління, державні інституції, адміністративно-територіальний устрій, основні верстви населення.

Особливості Слобідських полків у порівнянні з іншими формами козацького самоврядування.

Занепад Гетьманщини та ліквідація автономних прав козацької України.

Тема 9-10. Формування державницької ідеї в українській суспільно-політичній думці нового часу

Український національний рух у "довгому" XIX столітті. Виникнення політичних партій, еволюція їхніх політичних поглядів. Самостійницька ідея в українському русі на рубежі XIX–XX століть.

Тема 11-12. Українські держави часів революції 1917-1921 років.

Українська Народна Республіка створена і очолювана Центральною Радою. Українська Держава Павла Скоропадського. Західноукраїнська Народна Республіка. Українська Народна Республіка, керована Директорією. Ідея соборності в подіях революції 1917-1921 рр.

Тема 13-14. Українська державницька ідея у міжвоєнний період та в роки Другої світової війни. Роль і місце України в політичній системі та національно-державному устрої СРСР.

Український консерватизм як один з напрямків української державницької ідеї у період між світовими війнами. ОУН, її ідеологія, боротьба за українську державність. Український фактор у геополітичних зрушеннях, викликаних Другою світовою війною. Основні напрямки українського дисидентського руху в УРСР. Вплив політики перебудови на національне питання в СРСР.

Виникнення і діяльність Народного Руху України наприкінці 1980-х років – на початку 1990-х років.

Тема 15-16. Здобуття незалежності та проблеми державотворення. Сучасні виклики для Української держави.

Декларація про державний суверенітет України та Акт проголошення незалежності України: порівняльний аналіз історичних документів. Розподіл повноважень і відповідальності між гілками влади, а також основними державними інституціями в сучасній Україні. Українська держава в роки російсько-української війни.

Теми практичних занять

Тема 1. Загальне поняття про державу та її роль у житті суспільства. Концепції держави.

Тема 2. Державність на теренах сучасної України у докиївські часи.

Тема 3. Київська та галицько-Волинська держави.

Тема 4. Українська козацька державність.

Тема 5. Український національний рух і формування державницької ідеї у "довгому" XIX столітті.

Тема 6. Українські держави періоду Української революції 1917-1921 рр.

Тема 7. Роль і місце України в політичній системі та національно-державному устрої СРСР.

Радянська національна квазідержавність.

Тема 8. Розпад Радянського Союзу і утворення новітньої української держави. Проблеми державотворення.

Теми лабораторних робіт

Не передбачені ОП

Самостійна робота

З метою оволодіння необхідною якістю знань з дисципліни необхідна регулярна самостійна підготовка. Пропущені лекції відпрацьовують у формі усної співбесіди. Семінарські заняття відпрацьовуються при наявності допуску викладача.

Самостійно студенти виконують наступні види роботи (індивідуальні домашні завдання): написання есе (20 балів), письмове завдання – контрольна робота (10 балів), підготовка реферату (20 балів). Виконання цих видів самостійної роботи є обов'язковими.

Література та навчальні матеріали

Основна література

Грицак Я. Нарис історії України: формування української модерної нації XIX – XX ст. / Я. Грицак. Київ, 2019. 656 с.

Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України / Я. Грицак. Київ : Портал, 2021. 432 с.
Історія української державності та культури. Словник основних понять : навч.-метод. посібник / уклад. : С. В. Литвинська, Н. О. Сенчило, Л. Г. Скуратівська, Т. М. Чухліб. К. : НАУ, 2021. – 56 с.

<https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/48733>

Плохій С. Брама Європи : історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків : Клуб сімейн. дозвілля, 2021. 493 с.

Україна в історії Європи XIX – початку XXI ст.: історичні нариси / За ред. С. В. Віднянського. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2020. 814 с.

[http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0015027)

[&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0015027](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0015027)

Черкас Б., Ващук Д. Східне Пограниччя Європи: Український фронт у добу пізнього середньовіччя / Упорядк. Наук. Апарату: С. Блащук, Ю. Грищенко. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2021. 176 с.

[http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016966)

[&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016966](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016966)

Gutnyk M. History and Culture of Ukraine: the world dimension: tutorial / Maryna Gutnyk. Kharkiv:

"Fakt", 2022. 164 p. ISBN 978-617-8072-41- http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/56132

History of Ukraine <https://www.britannica.com/place/Ukraine/History>

Додаткова література

Головко В. В., Якубова Л. Д. Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990–2019) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 592 с.

[http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016478)

[&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016478](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016478)

Гуржій О. Наддніпрянська Україна та зарубіжний світ у соціально-економічних вимірах XVII–XVIII ст. Історичні нариси / Відп. Ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ:

Інститут історії України, 2022. 296 с.

[http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016571)

[&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016571](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016571)

Єфіменко Г. Г., Кульчицький С. В., Пиріг Р. Я., Скальський В. В., Якубова Л. Д. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939) / НАН України, Ін-т історії України. – Київ: Академперіодика, 2021. 620 с., 124 с. іл. (Україна. Нариси історії).

[http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016476)

[&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016476](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016476)

Історія держави і права зарубіжних країн: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М.

Бандурки ; [Бандурка О. М., Швець Д. В., Бурдін М. Ю., Головко О. М., та ін.]. Харків : Майдан, 2020. 618 с. [https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/462b03f6-f484-4dbe-a21e-a1cb8db8752a/](https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/462b03f6-f484-4dbe-a21e-a1cb8db8752a/content)

[content](https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/462b03f6-f484-4dbe-a21e-a1cb8db8752a/content)

Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. Кн. 1 / Відп. Ред. В. Смолій; Упоряд. : Г. Боряк, О. Ясь. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2022. 802 с.

[http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?
&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016979](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016979)

Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. Кн. 2 / Відп. Ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2022. 803-1526 с.

[http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?
&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016980](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016980)

Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. Кн. 3 / Відп. Ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь, С. Блащук. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2023. 844 с.

[http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?
&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017541](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017541)

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкове оцінювання у вигляді: робота на семінарах: 50% семестрової оцінки; самостійна робота: 40% семестрової оцінки; залік: 10% семестрової оцінки.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри

Олена ТВЕРИТНИКОВА

18.06.2024

Дата погодження, підпис

Гарант ОП

Віталій КРУГЛОВ

28.06.2024

